VIII. évfolyam. Celldömölk 1912 június 29. 26. szám

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP.

Megjelenik minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön.
Ide intézendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemü pénzilletékek.

Péter és Pál.

Péter és Pál — tudjuk — nyárban
Összeférnek a naptárban.
Hanem a mi Peter, Painnk
Háza körül mást találunk:
Zenebonát, örök patvart,
Majd felforditják az udvart.

Zengi Arany János »A fütemile« füttyben. S tényleg, a magyar csak a papiroson fér össze, valóságban örökösen hadilábon áll egymással. Képes a semmiért egész vagyonát elpörölni; de magát még se hagyja. Mikor aztán a sok prókátor viszi a pénzét, sirva néz utána. Siratja, mint jégverés után a gabonáját. Késő. Ez eső után köpönyeg.

A patvarkodás mellett másik hibája a tétlenség. A telet keresztül henyéli. Lábát keresztbe rakja és nyugodtan pelpázik. Mondván:

»Munkátlanság csak az élet
Van életem, mert henyélek.«

Télen a dolognak oda se neki. A korcsmázás járja ilyenkor, hol bizalmasan beszél szomszéddal, komával. Előttük palack áll.

»Palack fenekét nem lelik, akárhogy
Ivarkodnak, ujra megtelik ha már fogy.
És ami már régen elmult, nagyon régen
Összeszédegetik, sorra elregélik.«

Egyet hörpentenek s ha kiég a pipájok, ujra rátöltenek. S ez igy megy napról-napra. A dolog csak marad. Az idő csak mulik, minden haszon nélkül. Pedig az idő pénz. És ami elmult, az vissza nem jő Azért kell minden órának leszakasztani virágát.

Nem lenne jobb a boros palackok hajtogatása helyett a nyáron megrongálodott gazdasági eszközöket kijavitani? Nem lenne jobb a vénasszonyos pletykázás helyett gazdasági könyveket olvasgatni, vagy tanulmányozni? Ez a magyar gazdára igen ráférne, mert a jó gazdálkodástól még messze áll. Csökönyösen ragaszkodik az öreg apjától látott egyoldalu gazdálkodáshoz. Kizárólag gabonatermeléssel foglalkozik. Ha a vetését a rossz idő tönkreteszi, oda van mindene, élete. Mig — mondjuk — ha gyümölcstermeléssel, konyhakertészettel, iparnövényekkel stb-vel is foglalkozott volna, ezeket megkimélte volna az időjárás és igy, amit elveszett az egyik termelési ágnál, megtérült volna a másiknál. Igy, ha nem is csurrant volna, de mégis cseppent volna. Ha pedig üzi is a váltógazdaságot, nincs köszönet benne. Munkájának se célja, se értelme nincsen. Műtrágyákkal bánni nem tud, vagy egyáltalán nem is használja azokat, vagy nem ismeri el hasznukat. Kézzelfogható bizonyiték kell nekik. Mint Franklin Benjamin tett, a nagy nemzetgazdász, mikor a gipsz kitünő tulajdonságáról akarta meggyőzni honfitársait, akik nem akarták elhinni, hogy a gipsz nagyszerü trágya. Azért gipszet hintetett földjére betüalakokban, igy: Ide gipsz van hintve. S mikor megnőtt a lucernája, ott, ahol gipsz volt hintve, sokkal nagyobb volt az és mindenki azt olvashatta el: Ide gipsz van hintve. Mivel látták, hittek. Azóta az amerikaiak majdnem a legjobb gazdászok.

Követhetnék őket a magyarok. Legalább tanulnának tőlük munkaszeretetet, életrevalóságot, okszerü gazdálkodást. E három tulajdonságra szüksége van a földmivelő népnek. Mivel ezekkel nem igen rendelkezik a mi népünk, majdnem teljesen az időjárásra és a sovány földre bizza vetését. Igy nem csoda, ha rettegve várja a Péter Pált, amikor megkezdheti az aratást. Mert a gyakori esőzések, a késői fagyok, a jégverések, a hosszu ideig tartó kánikulák mind hátráltatják a jószágok növekedését, mind megsemmisüléssel fenyegetik az évi termést. Várva-várt nap tehát Péter Pál, amikor egy gondtól, — az aggodalomtól megszabadulhat, mert megkezdődik az aratás. Nem kell ezután félni az elemi csapásoktól.

Vigság napja a Péter Pál. Ekkor issza a magyar az áldomást a jó aratás.

Három kis esemény.

Irta: Suba Zsiga.

Minden embernek célja a megélhetés s azért töpreng, azért lót-fut és azért fárad, hogy magának exisztenciát teremtsen. — Az exisztencia lassan alakul, fokozatosan emelkedik s mindig van kivánni valója, de szerencsés az, ki a változásaiban gazdag állapotot megtudja becsülni, sorsát s kivánságait annak alárendelni s humorosan fogja fel azt, mert a tulajdonképeni exisztencia ebben nyilvánul. Bagonnéri István is igy okoskodván, pályáját egy kezdő ügyvédnél kezdte, kinek irodája egy özvegy uri asszony házának a földszintjén volt s ki fiatal és szép szobaleányt tartott.

Az iroda a kezdet nehézségeivel küzdvén, kevés dolgot adott s igy Bagonnérinek elég alkalma volt, az irodai órák alatt magát unni, mert azt a beszélgetést, mit a főnök az irnokjával folytat, időtöltésnek, vagy szórakozásnak mondani nem lehet.

Az iskola közelében volt a roman katholikus templom, melynek toronybeli óráját az iroda ablakából jól lehetet látni s Bagonnérinek legnagyobb szórakozása az volt, ha nézhette az órát, olvashatta ütéseit s jóleső örömmel konstatálhatta, hogy az irodai funkciónak már vége. Az óra most háromnegyed hármat mutat, üti is: egy, kettő, három, nyujtózkodik egyet, unalmasan sóhajt egy párt s pont három óra, az óra üti: egy, kettő, három, négy s valamivel komolyabban és méltóságosabban. Egy. Kettő. Három. S igy telik az idő háromig s ekkor gyerünk haza.

Gyerünk hazakor a principálistól rendesen elbucsuzott, mert ő, — bárha nem ott lakott, de rendesen ott maradott, minek oka — amint kitudódott — az volt, hogy a gyerünk haza idejében, a szobaleány beosont az irodába — takaritani.

Egy napon a szobaleánynak nagyon fájt a feje, szédülésen és hányingerei voltak és a principálisnak épen akkor elég jó kedve volt ahhoz, hogy gyerünk hazakor Bagonnérivel indult.

Ámde az ember soha sem tudja, hogy mire lép ki a házból s midőn a principális kinyilatkoztatta, hogy Bagonnérivel megy, ez igyekezett előtte ajtót nyitni, kivülről pedig becsukni s ennek megtörténte után a kulcsot neki átadni. Hogy, hogy nem, Bagonnéri balról került s midőn a kulcsot az illem szabályaihoz képest jobbról akarta átadni, a principális háta mögötti fordulónál a sikamlós cheramit járdán hirtelen megcsuszott, principálisának hátára egyet nagyot ütve, a padlón végig nyult s elnyögte magát. Principálisa a nyögésből azt állapitotta meg, hogy kificamodott a lába, elkiáltotta magát, hogy: doktort, doktort, hamar doktort, mire a háziasszony leszólt: »szükségtelen ügyvéd ur, mert a szobaleánynak már nincs semmi baja.«

* * *

A második esemény. Az embernek ha kévés a dolga, a keveset is elhanyagolja s épen ugy áll a kevés dologgal a dolog, mint a fizetéssel. Ha valakinek kevés a fizetése, azzal épen ugy kijön, mint a sokkal. Bagonnérinek principálisa kezdetben 50 koronát

Hirlapunk mai száma 10 oldalra terjed.

örömére. Hegyen-völgyön lakodalom. Kifizet majd mindent a bő aratás, lehet. Szóval — előre isznak a medve bőrére. S valóban, ha jól üt ki a termés, ha jól fizet a gabona, vig napjai vannak a magyar gazdának. Ha nem, akkor bunak ereszti fejét s bizonyos lehangoltság vesz rajta erőt; nem igen jön meg a kedve, dolgozni is alig akar.

Az idén se nézhet valami rózsás reményekkel Péter Pál elé. Hisz a késői fagyok, a pusztító orkánok, a nagy esőzések, a gyakori jégverések, árvizek sok kárt tettek a gabonákban. Igy a jó aratásban való hitet mélyen leszállították. Hiába:

»Rég vari már a magyart a teremtő.
Azt sem tudja: milyen lesz a jövendő?
I-e-e-e még ezen a földön jó napja?
Örüljön-e, busuljon e? nem tudja.«

De azért Péter Pálkor lekerülnek a kaszák a padlásról. Kikalapálják, a nyélre erősítik, a köszörükövet beszerzik s mondják:

»Érik a gabona,
Melegek a napok,
Hétfőn virradóra
Aratásba kapok.«

S megkezdődik Péter Pál után az aratás. Kora hajnalban, mikor mas ember még javában az ágyban pihen, az aratók már derekas munkát végeztek. A munka sietős, hogy sok szem ki ne hulljon. A férfiak vágják a rendet, a nők szedik a markot és gereblyéznek. Kevés a szó, annál szaporább a munka. Evésre is alig jut idő. S pihenes egy óráig sem tart s ujra kezdődik a munka, melynek csak a késő esthajnal vet véget.

A munkát abbanhagyják, az izzadságot letörölik homlokukról, a port leverik magukról s párosan hazafelé ballagnak. S azok, akik a rekkenő hőségben egész nap munkaban görnyednek, vigan kurjogatnak hazafelé s ra-rá gyujtanak egy-egy nótára. És a nagy némaságban messzire hallatszik a dal:

Éj van, csend és nyugalomnak éje.
A makas menny holdas, csillagos;
Szőke gyermek, kékszemü kökényfa,
Drázagyöngyöm! mit csinálsz te most?

Péter és Pál az aratás kezdete. Az aratás vége legyen, ez a magyar örömre.

Gondolatok az iskolaév végén*)

Alig 10—15 év leforgása óta oly társadalmi evolució tapasztalható, melynek jó-rossz hivatásai, kinövései a gyermek lelki világát is alapjában megváltoztatták.

Nagy általánosságban különösen a városi vagy az azok perifériáján elterülő falusi gyermekekről szólok. Az elzártabb helyeken, a völgykatlanokban, vagy a messze pusztákon nem veszett talán ki az ősi erény.

Ott a szülő természetadta józan gondolkodásával, rendes életmodjával, exponált környezetének minden világi rendet fölforgatni akaró eszméitől ment környezetének hatása alatt neveli gyermekét a jónak követésére. A gyermeki lélek ott kisded korától kezdve rögziti a jót, szépet, nemeset, állandósitja s később öntudatosan kerüli a helytelent, vagy legalább is fél, borzad annak az elkövetésétől.

Jó anyag! Formálható viasz, vagy ha durva kő is, a benne szunnyadó erkölcsi jót a tanitó müvészi lelemény, türelme, szeretete, szakavatott mesteri vésője fölszinre hozza, simitja, csiszolja. S ha makacs bajok orvoslásánál föltétlenül szükséges, a rendelkezésre álló fegyelmi eszközök nagyon meggondolt helyes alkalmazásával segit nevelő feladatán. A nevelés a művészetek művészete.

Államok sorsa forog kockán, ha csődöt mond a minden jóra, magasztosra törekvő valláserkölcsös nevelés. Nemzetek dőltek porba, világok pusztultak el a megbillent erény rothadt pillerei alatt.

Minden erősségnek talpköve a jó erkölcs.

És mit ér az ész is, ha üres lelket, érzéketlen szivet ural.

Mi, tanitók, kik a jövő nemzédék ily irányu nevelésén oly igaz odaadassal, vérünk minden cseppjével, a szent hazaszeretettől a faj szeretetétől lángolva, buzogva apostolkodunk, fáj-ón, csüggedten, kéróen, sokszor tehetetlenül állunk szemben egy uj áramlattal. Ajkunkra fagy a lelkesitő szó, a lelkünk mélyéből fakadó, a szeretettől izzó!

Mert mit kell tapasztalnunk ma? Ha, amikor a felnőttek tisztelése,

*) Ezt a szépen megirt, a Nemzeti Iskolában megjelent cikkelyt Nagy Irma tanitónő irta. A szószoros értelmében az élet iskolájából meriti és közli tapasztalatait. Annyira közérdekü és oly hiven tárja elénk korunk erkölcsi színvonalát, hogy akt álliságánál fogva is fölhivjuk rá a társadalom különös figyelmét. Egyébiránt is szolgáljon mutatványul a N. I. cimu politikai tanügyi lapból.

---

fizetett, most 100 koronat ad s ezzel is csak ugy jó ki, mint az 50 koronaval, pedig mikor az 50 koronat kapta, akkor sem volt az élet olcsóbb, mint most, az ital drágább mint most s a feketeért akkor is csak annyit kellett fizetni, mint most.

A principálisnak kezdetben kevés dolga volt, s természetszerüleg azt a keveset akkor jobban elhanyagolta, mint most a sokat, történt azonban, hogy egy semmiségi panaszt kellett beadni. Az ily beadványok órához kötöttek, tehát az nap 5 óráig kellett beadni. Amde mikor a principális annak diktálásához hozzáfogott, már delután 4 óra volt s igy amikor kész lett, az 5 óra is eltelt, de azért azt mondta a principalis: »na fogja Bagonnéri s adja be.« Bagonnéri futott az iktatóba, hogy beadja, de ott nem akarták bevenni s igy haza hozta, mire principálisa nem egy kezdő ügyvédhez illően, hanem egy hüszár-kaplarhoz illően káromkodott, dünnyögött, végre: azzal biztatta magat, hogy az ügyben igazolással lehet élni, — megnyugodott. Igy tudta még Bagonnéri, hogy principálisa katona is volt.

A harmadik esemény. A kezdetlegesség ösvényén már annyira haladott az iroda, hogy egy ügyben felébbezéssel kellett élni. Ez már nagyobb és értékesebb dolog, mint a semmiségi panasz, mert két példányban kell beadni s bélyeg is kell rá. Amidőn a két példányos felebbezés meg volt, az 5 óra is szinte meg volt s ekkor el kellett menne Bagonnerinek meg bélyegért. Amint ment, futott s amint jött, szaladott s elhozván a bélyeget, annak felét ő, másik felét az ügyvéd, helyesebben: egyik példányra Bagonnéri, a másik példányra a principalis felragasztván a nyelvükkel megnedvesitett bélyeget s mikor ezzel is kész volt, a pricipális még egyszer megnézte s összefogva az aktákat, átadta Bagonnérinek, felhivta őt, hogy siessen és adja be.

Sietve fut Bagonnéri az iktatóba s ott lihegve mondja az iktatónak »na, hoztam egy felebbezést«. Az iktató az órára néz s nyugodtan feleli: »na, 5 perccel elkésett«. Megrökönyödik erre Bagonnéri s egy pillanatig szótlanul áll, az jutván eszébe: na ember, most mit csinálsz! Ekkor észreveszi, hogy az iktatókönyv még nincs lezárva s könyörgésre fogja a dolgot s ily szavakkal fordul az iktatóhoz: »kedves iktató ur, vegye be, mert ugy látom, hogy még nincs lezárva«. »Ne okoskodjék« rivalt rá az iktató«, »maga mit tud, miköze hozzája, mért nem hozta hamarább, most menjen haza és máskor jöjjön az ilyennel hamarább«. Tovább könyörög: »kedves iktató ur, ma az utolsó nap, ha elkésünk, baj lesz, kerem vegye be«. Az iktató vállát vonogatva, ezeket mormogta »mit tehetek én róla, mi közöm nekem hozzája, ne alkalmatlankodjék« s hiába volt minden kérése-könyörgése, az iktató nem akarta bevenni. Pokoli gondolata támadt ekkor s némi haraggal meg egyszer kérdi: »Iktató ur, hát csakugyan nem veszi be?« »Nem«, mondja az iktató durcásan és határozottan. »Na, beveszi maga mindjárt« feleli s kirohanva az ajtón, megáll az udvaron s torkaszakadtából elkezdett kiabálni: »Elnök ur, elnök ur! segitség, segitség, az iktató nem akarja bevenni«. A kiabálásra kijött az elnök s megijedve kérdi: »mit, mit nem akar bevenni?« Pózba vágta magát, felmutatja az irását s fereli: »A felebbezésemet nem akarja bevenni«. Az elnök elmosolyogta magát, de egyben elrendelte az iktatónak, hogy vegye be.

Az iktató bevette, Bagonnéri beadta neki s önelégülten ment haza, hol principálisának elmondván az esetet, az jót nevetett rajta s végre azt kérdi tőle: »maga katona volt ugy-e« »Persze, hogy az voltam, még pedig huszár« felelte s igy tudta meg principálisa, hogy irnokja is katonaviselt ember s tovább nevetett az eseten.

az engedelmesség, a szerénység, a szolgálatkészség, az előzékenység, a részvét, a hála, szóval a számtalan jótulajdonság, melyeknek mozaikja kizárólagos erőfeltétele a tántorithatatlanul jozan életnek, gyermekeink lelkéből kiveszőfelben van. A minden téren tapasztalható forrongó, lázongó, az önérdeket hajhászó áldatlan társadalmi harc háttérbe szoritotta, kiirtotta az altrüisztikus érzelmeket. A legtöbb otthon már nem valódi otthon. Annak küszöbéről a krisztusi szeretet régen számüzött koldus.

Az ilyen otthon levegője megmérgezi azt a kis embervirágot, tépett, ernyedt szirmokkal, illatját vesztetten kerül az iskolába. Mily nehéz, néha még lehetetlen a nevelése az ily gyermeknek. Tanitójában nem a jóságos mestert látja, hiszen otthon mást hallott. A szülői ház hatása alatt kisarjadt a lelkében a szeretetlenség, tiszteletlenség minden iránt, ami nem az ő testi javát szolgálja.

Hiszen otthon a felsőbb rend ellen való anarchikus kitöréseket, szidalmakat hallja, melyek özönéből a szerény népnevelő sem kerül ki hófehéren. A lelki benyomás után ilyennek ismeri meg tanitóját a gyermek. S micsoda önfeláldozó türelem kell ahhoz, hogy ezeknek erkölcsi romlása elé gátat vessen a tanitó, magához emelje, magának megnyerhesse. Mikor a szülő, ki enni ad, mást, egészen mást beszél, mond és cselekszik. Sziszifuszi munka!

Emlékezhetünk kedves, jó tanitómesterünkre, kinek, ha szelid arca elkomolyodott, intelme volt a rendetlenkedőnek.

Figyelmeztetőül elég volt legtöbbször az erősebb hang: »Csöndesebben, gyerekek«. És mi a régi padokban, hol 6—7-en szorongtunk, neztelenül meghuzódtunk. Volt köztünk pajkos, rakoncátlankodó, sőt dacos gyermek is, kinek ha nem használt a jó szó, előkerült a vékony, csipős vesszőcske, vagy egy hirtelen mozdulatu kézlegyintés. És a páciens meglepetten, megszeppenve óvakodott máskorra a megérdemelt megszégyenitéstől. Az ily sommás eljárást később igy köszönte meg azt nem egy meg lett férfi: a jó Isten áldja kedves tanitó ur, amiért nyakonteremtett akkor, ma nem volnék az, aki vagyok. Ej, be rossz kölyök voltam.

Ha a modern nevelés, az átalakult viszonyok uj rendet teremtettek. Ha már barbár dolog volna a nyirfavessző megsuhogtatása, vagy egy-egy hirtelen tenyércsattanás. S ez rendén is volna! A gyermeki lélek tanulmányozása s az ennek alapján megindult erkölcsi nevelés kizárja a radikális testi fenyitek alkalmazását. A szeretet mindennél erősebb fegyverével kell a lélekre hatni.

De mit tegyünk pl. akkor, mikor a megrögzött kis bünös szembeneveti az őt szeretettel megtéríteni akaró tanitót, vagy épen öklöt emel rá? Vagy mikor minden szép figyelmeztetés dacára a megbontott csendet, rendet még nagyobb »csak azért is« rendbontással zavarja? Vágy mikor a makacs rendetlenkedőt »kiállitja« s az torz arcfintoritással gunyt üz tanitójából, utcahosszat meg azt kiáltja: lássátok, nem mert bántani. Csak merjen hozzám nyulni, akkor igy meg ugy lesz! Verni ugyse szabad, a többit meg nem bánom. — Vagy ami szintén megtörténik, jóakaróját, ki az állati sorból emberi méltóságába szeretné visszahelyezni, az az iskolaköteles a szülők bátoritása mellett az utcán szóval vagy tettleg inzultálja. »Hiszen nem mer bántani!«

A végső fokig emelkedő, kihivó, hetyke magatartás csaknem általános. Mily cinikus feleleteket kapunk néha. Hol voltál? »Sehol.« És az a vállrángatás, arckifejezés, mely e kvalifikálhatatlan kifejezést kiséri. Pedig ez nem a tanitó hibájából eredő hiányos nevelés. Hanem az otthon ádáz munkája, izgatása a rend, fegyelem, a felsőbbség ellen. (Itt a jeles tanitó-iróno egy saját magával történt esetet beszél el, azután folytatja):

És a »pajtáskodás« sok rossz csinyje eltávolitja a rosszra mindig könnyebben hajló lelkületet az iskolában szerzett benyomásoktól. Figyelme már inkább az őt környező dolgok vizsgálódására irányul. Es olyan környezetben, ahol a szülők a fennálló társadalmi rend esküdt ellenségei, ott egy-egy rossz példának rabjául szegődik. Az ár magával ragadja, viszi-viszi és nincs megállás. A szocialisták gyermekeinek tanitói a megmondhatói annak, micsoda küzdelem az ilyen gyermekek fegyelmezése. E gonosz hajlamu iskolások példáján — akikkel szemben a tanitó tehetetlen — fölbuzdul a többi rosszra hajló gyermek is és szervezkednek. Pld. itt, a főváros környékén egy tanitónőt, ki pedig már háromszoros jutalomban részesült a tanitás terén kifejtett munkásságáért — egy iskolaköteles gyermek az utcán ok nélkül szidalmazta és meg is lökte. És a szülők egynéhánya pedig mert egy rakoncátlankodó gyermeknek hátrakötötte a kezét, mikor már minden jó szó hiábavalónak bizonyult — fenyegető magatartást tanusitottak s izgattak a gyermekek között tanitónőjük ellen. S ezekkel szemben fegyvertelenül áll. A birósághál kénytelen oltalmat keresni. És ez a szellem terjed az iskolások között. Kezdik a tekintély nem respektálását a minden oldalról védtelenül álló tanitón, ki vért izzadva nevelné őket egy nemesebb cél szolgálatára. És folytatják a fölsőbbség el nem ismerését ott, mikor gyermekésszel, de romlottan betörő bandává szervezkedve a honpolgárok vagyoni épségére törnek. S az ember magasabb rendeltetéséről megfeledkezve, a felettük lakozó nagy Isten ellen is követnek el merényletet akkor, mikor a fölszentelt helyen istenfélő emberek kegyes adományait rabolják meg. A saját lelkük üdvösségét is igy fosztogatják.

A patronázs megalkotásával talán lehet majd segiteni ezen a nagyon nagy társadalmi bajon. De módot, alkalmat, életképes eszközt, fegyvert kellene a tanitó kezébe adni, — hogy saját kicsiny hatáskörében legalább tanitványainak ő diktálhasson, parancsolhasson, tekintélyt tarthasson ily megváltozott társadalmi és erkölcsi viszonyok között — amaz örökéletü krisztusi szeretet mellé, mely a hivatott nevelőt mindenkor áthatja.

Ha segitség nem jő, csüggedten hajthatjuk le fejünket és elsóhajthatjuk:

» . . Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod, a bosszus egeknek ostorait,
Nyomorult hazádon?«

Vasvármegye tanitóinak egyetemes gyülése.

Lapunk mult számában közöltük a Vasvármegye területén működő összes tanitók tiz évvel ezelőtt megválasztott permanens (állandó) bizottságának meghivóját a mult szerdán Szombathelyen a vármegyeháza nagytermében megtartott népes gyülésre, a tárgysorozattal együtt.

Már maga az a tény, hogy a kulturminiszterium által összeállitott uj fizetésrendezési tervezet az állami tisztviselőknél ismet hátrább akarja szoritani a tanitót, nagy elkeseredést keltett. Fölháborodással tárgyalják országszerte az idősebb tanitókra sérelmes azon intézkedést, hogy az uj rendezéskor a szolgálati időt csak 1893-tól kezdve számitják. Mélyen bántó az is, hogy az a tanitó, aki ma 30—40 éve működik, ugyanakkora fizetést kapjon, mint az, aki csak 20 éve szolgál. Méltatlankodással tárgyalták azt a sérelmet is, hogy a nők a férfiaknál kevesebb fizetést kapjanak. A nem állami iskolák tanitói követelik az állami tanitókéval való egyenlő fizetést.

örömére. Hegyen-völgyön lakodalom. Kifizet majd mindent a bő aratás, lehet. Szóval — előre isznak a medve bőrére. S valóban, ha jól üt ki a termés, ha jól fizet a gabona, vig napjai vannak a magyar gazdának. Ha nem, akkor bunák ereszti fejét s bizonyos lehangoltság vesz rajta erőt; nem igen jön meg a kedve, dolgozni is alig akar.

Az idén se nézhet valami rózsás reményekkel Péter Pál elé. Hisz a kései fagyok, a pusztító orkánok, a nagy esőzések, a gyakori jégverések, árvizek sok kárt tettek a gabonákban. Így a jó aratásban való hitet mélyen leszállitották. Hiába:

»Rég veri már a magyart a teremtő,
Azt sem tudja: milyen lesz a jövendő?
Lesz-e még ezen a földön jó napja?
Örüljön-e, bánuljon e? nem tudja.«

De azért Péter Pálkor lekerülnek a kaszák a padlásról. Kikalapálják, a nyélre erősitik, a köszörükövet beszerzik s mondják:

»Érik a gabona,
Melegek a napok,
Hétfőn virradóra
Aratásba kapok.«

S megkezdődik Péter Pál után az aratás. Kora hajnalban, mikor más ember még javában az ágyban pihen, az aratók már derekas munkát végeztek. A munka sietős, hogy sok szem ki ne hulljon. A férfiak vágják a rendet, a nők szedik a markot és gereblyéznek. Kevés a szó, annál szaporább a munka. Evésre is alig jut idő. A pihenés egy óráig sem tart s ujra kezdődik a munka, melynek csak a késő esthajnal vet véget.

A munkát abbanhagyják, az izzadságot letörölik homlokukról, a port leverik magukról s párosan hazafelé ballagnak. S azok, akik a rekkenő hőségben egész nap munkában görnyednek, vigan kurjogatnak hazafelé s rá-rá gyujtanak egy-egy nótára. És a nagy némaságban messzire hallatszik a dal:

Éj van, csend és nyugalomnak éje,
A magas menny holdas, csillagos;
Szőke gyermek, kékszemü kökényfa,
Drágagyöngyöm! mit csinálsz te most?

Péter és Pál az aratás kezdete. Az aratás bő legyen, ez a magyar öröme.

Gondolatok az iskolaév végén*)

Alig 10—15 év leforgása óta oly társadalmi evolució tapasztalható, melynek jó-rossz hivatásai, kinövései a gyermek lelki világát is alapjában megváltoztatták.

Nagy általánosságban különösen a városi vagy az azok perifériáján elterülő falusi gyermekekről szólok. Az elzártabb helyeken, a völgykatlanokban, vagy a messze pusztákon nem veszett talán ki az ősi erény.

Ott a szülő természetadta józan gondolkodásával, rendes életmodjával, exponált környezetének minden világi rendet fölforgatni akaró eszméitől ment környezetének hatása alatt neveli gyermekét a jónak követésére. A gyermeki lélek ott kisded korától kezdve rögziti a jót, szépet, nemeset, állandósitja s később öntudatosan kerüli a helytelent, vagy legalább is fél, borzad annak az elkövetésétől.

Jó anyag! Formálható viasz, vagy ha durva kő is, a benne szunnyadó erkölcsi jót a tanitó müvészi leleménye, türelme, szeretete, szakavatott mesteri vésője fölszinre hozza, simitja, csiszolja. S ha makacs bajok orvoslásánál föltétlenül szükséges, a rendelkezésre álló fegyelmi eszközök nagyon meggondolt helyes alkalmazásával segit nevelő feladatán. A nevelés a művészetek művészete.

Államok sorsa forog kockán, ha csődöt mond a minden jóra, magasztosra törekvő valláserkölcsös nevelés. Nemzetek dőltek porba, világok pusztultak el a megbillent erény rothadt pillérei alatt.

Minden erősségnek talpköve a jó erkölcs.

És mit ér az ész is, ha üres lelket, érzéketlen szivet ural.

Mi, tanitók, kik a jövő nemzedék ily irányu nevelésén oly igaz odaadassal, vérünk minden cseppjével, a szent hazaszeretettől a faj szeretetétől lángolva, buzogva aposto-kodunk, fájón, csüggedten, kérően, sokszor tehetetlenül állunk szemben egy uj áramlattal. Ajkunkra fagy a lelkesitő szó, a lelkünk mélyéből fakadó, a szeretettől izzó!

Mert mit kell tapasztalnunk ma? Ha, amikor a felnőttek tisztelése,

*) Ezt a szépen megirt, a Nemzeti Iskolában megjelent cikkelyt Nagy Irma tanitónő irta. A szó szoros értelmében az élet iskolájából meriti és közli tapasztalatait. Annyira közérdekü és oly hiien tárja elénk korunk erkölcsi szinvonalát, hogy aktualitásánál fogva is fölhivjuk rá a társadalom különös figyelmét. Egyébiránt is szolgáljon mutatványul a N. I. cimü politikai tanügyi lapból.

---

fizetett, most 100 koronát ad s ezzel is csak ugy jó ki, mint az 50 koronával, pedig mikor az 50 koronát kapta, akkor sem volt az élet olcsóbb, mint most, az ital drágább mint most s a feketéért akkor is csak annyit kellett fizetni, mint most.

A principalisnak kezdetben kevés dolga volt s természetszerüleg azt a keveset akkor jobban elhanyagolta, mint most a sokat, történt azonban, hogy egy semmiségi panaszt kellett beadni. Az ily beadványok órához kötöttek, tehát az nap 5 óráig kellett beadni. Amde mikor a principális annak diktálásához hozzáfogott, már delután 4 óra volt s igy amikor kész lett, az 5 óra is eltelt, de azért azt mondta a principalis: »na fogja Bagonnéri s adja be.« Bagonnéri futott az iktatóba, hogy beadja, de ott nem akarták bevenni s igy haza hozta, mire principálisa nem egy kezdő ügyvédhez illően, hanem egy huszár-kapitányhoz illően káromkodott, dünnyögött, végre: azzal biztatta magát, hogy az ügyben igazolással lehet élni, — megnyugodott. Igy tudta meg Bagonnéri, hogy principálisa katona is volt.

A harmadik esemény: A kezdetlegesség ösvényén már annyira haladott az iroda, hogy egy ügyben felebbezéssel kellett élni. Ez már nagyobb és értékesebb dolog, mint a semmiségi panasz, mert két példányban kell beadni s bélyeg is kell rá. Amidőn a két példányos felebbezés meg volt, az 5 óra is szinte meg volt s okkor el kellett mennie Bagonnérinek még bélyegért. Amint ment, futott s amint jött, szaladott s elhozván a bélyeget, annak felét ő, másik felét az ügyvéd, helyesebben: egyik példányra Bagonnéri, a másik példányra a principális felragasztván a nyelvükkel megnedvesitett bélyeget s mikor ezzel is kész volt, a pricoipális még egyszer megnézte s összefogva az aktákat, átadta Bagonnérinek, felhivta őt, hogy siessen és adja be.

Sietve fut Bagonnéri az iktatóba s ott lihegve mondja az iktatónak »na, hoztam egy felebbezést«. Az iktató az órára néz s nyugodtan feleli: »na, 5 perccel elkésett«. Megrökönyödik erre Bagonnéri s egy pillanatig szótlanul állt, az jutván eszébe: na ember, most mit csinálsz! Ekkor észreveszi, hogy az iktatókönyv még nincs lezárva s könyörgésre fogja a dolgot s ily szavakkal fordul az iktatóhoz: »kedves iktató ur, vegye be, mert ugy látom, hogy még nincs lezárva«. »Ne okoskodjék« rivalt rá az iktató«, »maga mit tud, miköze hozzája, mért nem hozta hamarább, most menjen haza és máskor jöjjön az ilyennel hamarább«. Tovább könyörög: »kedves iktató ur, ma az utolsó nap, ha elkésünk, baj lesz, kérem vegye be«. Az iktató vállat vonogatva, ezeket mormogta »mit tehetek én róla, mi közöm nekem hozzája, ne alkalmatlankodjék« s hiába volt minden kérése-könyörgése, az iktató nem akarta bevenni. Pokoli gondolata támadt ekkor s némi haraggal még egyszer kérdi: »Iktató ur, hát csakugyan nem veszi be?« »Nem«, mondja az iktató dürcásan és határozottan. »Na, beveszi maga mindjárt« feleli s kirohanva az ajtón, megáll az udvaron s torkaszakadtából elkezdett kiabálni: »Elnök ur, elnök ur! segitség, segitség, az iktató nem akarja bevenni«. A kiabálásra kijött az elnök s megijedve kérdi: »mit, mit nem akar bevenni?« Pózba vágta magát, felmutatja az irását s feleli: »A felebbezésemet nem akarja bevenni«. Az elnök elmosolyogta magát, de egyben elrendelte az iktatónak, hogy vegye be.

Az iktató bevette, Bagonnéri beadta neki s önelégülten ment haza, hol principálisának elmondván az esetet, az jót nevetett rajta s végre azt kérdi tőle: »maga katona volt ugy-e« »Persze, hogy az voltam, még pedig huszár« felelte s igy tudta meg principálisa, hogy irnokja is katonaviselt ember s tovább nevetett az eseten.

az engedelmesség, a szerénység, a szolgálatkészség, az előzékenység, a részvét, a hála, szóval a számtalan jótulajdonság, melyeknek mozaikja kizárólagos erőfeltétele a tántorithatatlanul jozan életnek, gyermekeink lelkéből kiveszőfélben van. A minden téren tapasztalható forrongó, lázongó, az önérdeket hajhászó áldatlan társadalmi harc háttérbe szoritotta, kiirtotta az altruisztikus érzelmeket. A legtöbb otthon már nem valódi otthon. Annak küszöbéről a krisztusi szeretet régen számüzött koldus.

Az ilyen otthon levegője megmérgezi azt a kis embervirágot, tépett, ernyedt szirmokkal, illatját vesztetten kerül az iskolába. Mily nehéz, néha még lehetetlen a nevelése az ily gyermeknek. Tanitójában nem a jóságos mestert látja, hiszen otthon mást hallott. A szülői ház hatása alatt kisarjadt a lelkében a szeretetlenség, tiszteletlenség minden iránt, ami nem az ő testi javát szolgálja.

Hiszen otthon a felsőbb rend ellen való anarchikus kitöréseket, szidalmakat hallja, melyek özönéből a szerény népnevelő sem kerül ki hófehéren. A lelki benyomás után ilyennek ismeri meg tanitóját a gyermek. S micsoda önfeláldozó türelem kell ahhoz, hogy ezeknek erkölcsi romlása elé gátat vessen a tanitó, magához emelje, magának megnyerhesse. Mikor a szülő, ki enni ad, mást, egészen mást beszél, mond és cselekszik. Sziszifuszi munka!

Emlékezhetünk kedves, jó tanitómesterünkre, kinek, ha szelid arca elkomolyodott, intelme volt a rendetlenkedőnek.

Figyelmeztetőül elég volt legtöbbször az erősebb hang: »Csöndesebben, gyerekek.« És mi a régi padokban, hol 6—7-en szorongtunk, neztelenül meghuzódtunk. Volt köztünk pajkos, rakoncátlankodó, sőt dacos gyermek is, kinek ha nem használt a jó szó, előkerült a vékony, csipős vesszőcske, vagy egy hirtelen mozdulatu kézlegyintés. És a páciens meglepetten, megszeppenve óvakodott máskorra a megérdemelt megszégyenitéstől. Az ily sommás eljárást később igy köszönte meg azt nem egy meg lett férfi: a jó Isten áldja kedves tanitó ur, amiért nyakonteremtett akkor, ma nem volnék az, aki vagyok. Ej, be rossz kölyök voltam.

Ha a modern nevelés, az átalakult viszonyok uj rendet teremtettek. Ha már barbár dolog volna a nyirfavessző megsuhogtatása, vagy egy-egy hirtelen tenyércsattanás. S ez rendén is volna! A gyermeki lélek tanulmányozása s az ennek alapján megindult erkölcsi nevelés kizárja a radikális testi fenyiték alkalmazását. A szeretet mindennél erősebb fegyverével kell a lélekre hatni.

De mit tegyünk pl. akkor, mikor a megrögzött kis bünös szembeneveti az őt szeretettel megtériteni akaró tanitót, vagy épen öklöt emel rá? Vagy mikor minden szép figyelmeztetés dacára a megbontott csendet, rendet még nagyobb »csak azért is« rendbontással zavarja? Vagy mikor a makacs rendetlenkedőt »kiállitja« s az torz arcfintoritással gunyt üz tanitójából, utcahosszat meg azt kiáltja: lássátok, nem mert bántani. Csak merjen hozzám nyulni, akkor igy meg ugy lesz! Verni ugyse szabad, a többit meg nem bánom. — Vagy ami szintén megtörténik, joakaróját, ki az állati sorból emberi méltóságába szeretné visszahelyezni, az az iskolaköteles a szülők bátoritása mellett az utcán szóval vagy tettleg inzultálja. »Hiszen nem mer bántani!«

A végső fokig emelkedő, kihivó, hetyke magatartás csaknem általános. Mily cinikus feleleteket kapunk néha. Hol voltál? »Sehol.« És az a vállrángatás, arckifejezés, mely e kvalifikálhatatlan kifejezést kiséri. Pedig ez nem a tanitó hibájából eredő hiányos nevelés. Hanem az otthon ádáz munkája, izgatása a rend, fegyelem, a felsőbbség ellen. (Itt a jeles tanitó-iróné egy saját magával történt esetet beszél el, azután folytatja):

És a »pajtáskodás« sok rossz csinyje eltávolitja a rosszra mindig könnyebben hajló lelkületét az iskolában szerzett benyomásoktól. Figyelme már inkább az őt környező dolgok vizsgálódására irányul. Es olyan környezetben, ahol a szülők a fennálló társadalmi rend esküdt ellenségei, ott egy-egy rossz példának rabjául szegődik. Az ár magával ragadja, viszi-viszi és nincs megállás. A szocialisták gyermekeinek tanitói a megmondhatói annak, micsoda küzdelem az ilyen gyermekek fegyelmezése. E gonosz hajlamu iskolások példáján — akikkel szemben a tanitó tehetetlen — fölbuzdul a többi rosszra hajló gyermek is és szervezkednek. Pld. itt, a főváros környékén egy tanitónőt, ki pedig már háromszoros jutalomban részesült a tanitás terén kifejtett munkásságáért — egy iskolaköteles gyermek az utcán ok nélkül szidalmazta és meg is lökte. És a szülők egynéhánya pedig mert egy rakoncátlankodó gyermeknek hátrakötötte a kezét, mikor már minden jó szó hiábavalónak bizonyult — fenyegető magatartást tanusitottak s izgattak a gyermekek között tanitónőjük ellen. S ezekkel szemben fegyvertelenül áll. A bíróságnál kénytelen oltalmat keresni. És ez a szellem terjed az iskolások között. Kezdik a tekintély nem respektálását a minden oldalról védtelenül álló tanitón, ki vért izzadva nevelné őket egy nemesebb cél szolgálatára. És folytatják a fölsőbbség el nem ismerését ott, mikor gyermekésszel, de romlottan betörő bandává szervezkedve a honpolgárok vagyoni épségére törnek. S az ember magasabb rendeltetéséről megfeledkezve, a felettük lakozó nagy Isten ellen is követnek el merényletet akkor, mikor a fölszentelt helyen istenfélő emberek kegyes adományait rabolják meg. A saját lelkük üdvösségét is igy fosztogatják.

A patronázs megalkotásával talán lehet majd segiteni ezen a nagyon nagy társadalmi bajon. De módot, alkalmat, életképes eszközt, fegyvert kellene a tanitó kezébe adni, — hogy saját kicsiny hatáskörében legalább tanitványainak ő diktálhasson, parancsolhasson, tekintélyt tarthasson ily megváltozott társadalmi és erkölcsi viszonyok között — amaz örökéletü krisztusi szeretet mellé, mely a hivatott nevelőt mindenkor áthatja.

Ha segitség nem jő, csüggedten hajthatjuk le fejünket és elsóhajthatjuk:

» . . . Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod, a bosszus égeknek ostorait,
Nyomorult házádon?«

Vasvármegye tanitóinak egyetemes gyülése.

Lapunk mult számában közöltük a Vasvármegye területén működő összes tanitók tiz évvel ezelőtt megválasztott permanens (állandó) bizottságának meghivóját a mult szerdán Szombathelyen a vármegyeháza nagytermében megtartott népes gyülésre, a tárgysorozattal együtt.

Már maga az a tény, hogy a kulturminiszterium által összeállitott uj fizetésrendezési tervezet az állami tisztviselőknél ismét hátrább akarja szoritani a tanitót, nagy elkeseredést keltett. Fölháborodással tárgyalják országszerte az idősebb tanitókra sérelmes azon intézkedést, hogy az uj rendezéskor a szolgálati időt csak 1893-tól kezdve számitják. Mélyen bántó az is, hogy az a tanitó, aki ma 30—40 éve működik, ugyanakkora fizetést kapjon, mint az, aki csak 20 éve szolgál. Méltatlankodással tárgyalták azt a sérelmet is, hogy a nők a férfiaknál kevesebb fizetést kapjanak. A nem állami iskolák tanitói követelik az állami tanitókéval való egyenlő fizetést.

A gyülés egyhanguan hozott határozatában kivánja, sőt követeli: minthogy az 1907 évi 26. tc. az állami tanitót állami tisztviselőnek, a 27 tc. a nem állami tanitót köztisztviselőnek mondja ki, osztassék be a tanitóság kivétel nélkül a IX., X. és XI. fizetési osztályba és az ezen fizetési osztályokban levő állami tisztviselőkkel egyenlő elbánasban részesittessék.

Sürgetik tanitóink, hogy a szegény, öreg nyugalmazott tanitók nyugdijának fölemeléséről is gondoskodas történjek. Sürgetik a tanitói nyugdijtörveny reviziójat. Kimondotta a gyülés, hogy kivánalmait memorandumba foglalva eljuttatja az országgyüleshez, a kormanyhoz és tamogatas céljából a vármegyei köztörvenyhatosaghoz. Bizik a tanitóság a magyar sajtó támogatásában és fölkéri különösen is a hirlapokat, hogy segitsék a tanitóságot ügyük allandó fölszinen tartasaban.

A vármegyehaza nagyterme és karzata zsufolasig megtelt tanitókkal es nőtanitókkal, számos vendég is érdeklődött a néptanitók ügye iránt, ezek között Ernuszt József dr. volt főispan, Kiskos helyettes polgármester, a sajtó több képviselője. — A gyülést Barabás György elnök a következő szavakkal nyitotta meg:

Tisztelt gyülés! Kedves kartársaim!

Őszinte, igaz szeretettel üdvözlöm önöket és szivemből örülök azon, hogy masodik varmegyei egyetemes tanitogyülesünkön ily tekintelyes számban jelentek meg.

Méltóztatnak tudni, hogy 1902. december 9-én tartottunk mi, varmegyénk területén működő összes tanitók, ugyancsak itt, a vármegyeházában gyülést. Mint annak volt elnöke kötelessegemnek tartom jelentem, hogy az akkor elfogadott határozati javaslatokat kérelem alakjában fölterjesztettük az országgyüléshez, a kormanyhoz és varmegyénk köztörvényhatóságához. A hála érzelmével kell kiemelnem, hogy nemes Vasvármegye tisztikara, élén az alispán urral, ugy annak köztörvényhatósága mindig lelkes támogatója volt a tanitóságnak.

Ugyanazon a gyülésen permanens bizottság is választatott. Fájdalom, azota e bizottsagnak néhány lelkes tagja jobblétre költözött. Legyen áldás emlékükön! Akik pedig még élünk Évának e siralom-völgyében, e tiz év alatt is éber figyelemmel és érdeklődéssel kisértük a tanitóság jogos és igazságos kérelmei és követelései ügyében történt eredményeket.

Sőt nyugodt lélekkel mondhatom, hogy a permanens bizottság tagjai, mint a tanitóegyesületek vezetői, nagyon sokat fáradoztak a tanitóság helyzetének és fizetésének rendezése, illetőleg javitása érdekében. Nincs tehát igazuk azoknak, akik az *öregeket* arról vádolják, hogy tétlenek; hogy csak a diszt és kitüntetést viselik.

Az idő rövidsége nem engedi, hogy most egyes öreg és kevésbbé öreg tanitóknak, valamint a tanitoegyesületeknek anyagi és erkölcsi közös érdekünkben teljesitett küzdelméről szóljak; ellenben határozottan ki kell jelentenem, hogy nekünk legkevésbbé van szükségünk olyan *tulbuzgó* férfiak szinte sértő-bántó, vagy izgató beszédére, akik inkább ellenszenvet keltenek azon ügy iránt, amelyet a nagy közönség, a társadalom, a vármegye, a törvényhozas tagjainak legnagyobb része, az egyháznagyok, valamint a sokerdemü sajtó meleg erdeklődéssel és jóindulattal karolnak föl.

Azért, szerény egyéni véleményem és okoskodasom szerint, sohase tulozzunk, a célon tul ne lőjjünk és meltatlan kitöresekkel ne tereljük el mas fele az irantunk minden körben mutatkozo rokonszenvet és jóakaratot!

Ellenben szeressük és becsüljük meg egymast! Ne türjünk meg magunk között valasztó-falakat! Közös a sorsunk, közös az ügy, melyet szolgalunk: harcoljunk tehat *egyesült erővel*, nemes, férfias elszantsaggal es hozzank jó fegyverrel igazainkert!

Küzdj, kedves kartarsam es bizva bizzal!

Az allando bizottság a mai tanitógyülés korelnök: teendőnek teljesitesével csekelysegemet bizta meg. E megbizásnak szives készséggel megfelelven, inditvanyozom, méltóztassanak a gyülés vezetésére elnöknek *Somogyi Ferenc* szombathelyi kartarsamat megválasztani!

Határozatilag kimondom, hogy a tisztelt tanitógyülés Somogyi Ferenc urat a vármegyei egyetemes tanitógyülés elnökévé egyhangu lelkességgel megvalasztotta.

Örömmel üdvözöllek kedves öcsém és kartarsam az elnöki széken és kerlek, foglald el diszes helyedet!

Somogyi Ferenc szombathelyi községi iskolai igazgatótanitó a tanitók tömörülésének szükségességéről beszélt, majd Barabás István a fizetésrendezésről és a 30 szazalékos segitésről, utana Horeczky Gyula a tanitói nyugdijtörveny revizijáról beszélt és a gyülés az általuk előterjesztett határozati javaslatokat egyhangulag elfogadta.

Munkám közben.

Munkam közben elmerengek,
Mert fülembe zeng szavad,
Dolgozni képes nem vagyok,
Látni vágyom arcodat.

Minden szó, melyet kiejtek
Mind feléd szall édesem,
Magányomban elmerengek:
Álmod[illegible].

Nemo.

Döbrentei Gábornak egy kiadatlan levele.

Berzsenyi Farkas atyjának, Berzsenyi Dánielnek 1836. evi február 24-én bekövetkezett halálát tudatván atyjának barátjával Döbrentey Gáborral, — ezen levélre a következő levélbeli választ kapta:

Kedves Öcsém uram!

Köszönöm tudósitását, de hogy nagynevü atyja halála felől kelle azt tennie, felette fájlalom. Utolsó levele szerint én néhai barátomat ide vártam e tavaszra, minden versei 's prózai kéziratával, hogy azokat sajto alá együtt készitsük 's a fordőnek is kivánta venni hasznát. És vártam meg ennél fogva, hogy saját kezével irt nyugtatványt küldjön a társaságnál benn levő fizetéséről, mire azt neki osztán mindjárt megküldeném. Bizony fajlalom, hogy nem inkább ezek történtek.

Szomoru kötelességemet, melyet ahogy ira »ha ő ennél előbb dülne« kért, hiv barat szive szerint teljesitendem.

Megtudtam tegnap Helmeczy barátom valaszából, hogy fizetese másfél evre maradt benn és igy 450 pengő forintot tészen.

Legjobb volna, gondolnam most, ha e pénzért kegyed maga jönne fel édes anyja alá irt nyugtatványnyal 's meghatalmazással és akkor minden munkái kéziratait elhozhatná magával hozzam. Egy utobbi *) a kritikáról nálam van. Kivánnam az Aurora 's Urania recentsiot is, melyeket a társaság megbizásából irt, de mindőn később a kritika elhagyatott a Tudománytárból, azokat neki kivánságára 1834-ben visszaadtam. Nagy kár volna elmaradnok.

Miket mondott szóval is, amikre munkai kiadasában ügyelni kivánt, kegyeddel majd személyesen közleném.

Kiadasi költséget lehetne venni mindjart benn maradt fizetéséből. Talan kellene a kiadásra vagy *)00 pengő forint, ami természet szerint örökösei levén a sajátság, négyszeresen is bekerülne. Ket okból ohajtanám pedig, hogy örökösei költségével jönnenek ki:

1. Inkább illenek hozzajok, mint masával p. o. a társaságával kiadas. Ismertem barátom kényességet 's a társaság advan költséget a jövedelem is azé lenne. Amugy megforditatik

2. A társaságnál később jöhetnének csak ki munkái, mivel több van már előre elfogadva.

De ezeket csak előlegesen. Semmi kétségem sincs, hogy örökösei mindezek felett meg nem egyezhetnének velem, ki eddig is a Conversationslexiconba életirását adam, hogy barátomnak igasság adassék. Annál inkább hiszem mindennek jól eligazithatását, mivel kegyed most is megbizonyita dicsőült atyja könnyező barátjához becses jó indulatját.

Legyünk azért levelezésben. Minél előbb választ kérek Lévén barátsággal

Kegyed

Buda, március 12 alázatos szolgája
1836. *Döbrentei Gábor* m. k.

Közzé teszi: *Berzsenyi Dezső.*

*) Az eredeti levél azon helyét a moly kirágta, igy nem olvasható.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplők elüzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhirü »Steckenpferd« liliom-tejszappan. Védjegye »Steckenpferd« liliom készíti Bergmann et Co. cég Tetschen a/E. Kapható minden gyógyszertár, drogueria, illatszer és minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. Hasonlóképen csodálatosan beválik a Bergmann-féle »Manera« liliomtejkrém fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 fil., mindenütt kapható.

HIREK.

Gyülekezetek Berzsenyi Jenő mellett A dunamelléki ág. h. ev. gyülekezetek gyüléseiket mostanában tartják és mint bennünk értesítenek, a legtöbb gyülekezet egyhangulag elhatározta, hogy szavazatát a felügyelői választásnál dr. Berzsenyi Jenőre adja.

Szabadságon. Somogyi Aladár helybeli szolgabiró hétfőn kezdi meg 6 heti szabadságát.

Újmise. Szarka Valér újonnan felszentelt bencés-áldozópap jövő vasárnap, július 7-én tartja első miséjét, melyre több bencés fog jönni városunkba. Az újmises Szarka József, közbecsülésben levő czelldömölki nőszabó-iparos polgártársunk fia.

A pápóci plébánus nyugalomban. A megyéspüspök Maitz Antal szentszéki tanácsos, pápóci plebanost közel 40 évi buzgó lelkipásztorkodás után saját kérelmére a székeskaptalan véleményezése alapján nyugdíjazta. Ezen megüresedett plébániára a folyamodványok augusztus 1-ig adhatók be. Maitz Antal Szombathelyre költözik.

A czelldömölki rendező pályaudvar. A kereskedelmi miniszter leiratban értesítette a vármegyét, hogy a Czelldömölk állomáson tervezett rendező pályaudvar közigazgatási bejárását Korányi Kálmán műszaki főtanácsos vezetése alatt elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéül július hó 9-ének délelőtti 9 óráját Czelldömölk községházához kitűzte.

Természeti kincsek cimü, lapunk mult számában közölt vezércikk irója *Barabás György*, sárvári igazgatótanító, akinek neve a cikk alatt nyomdai tévedésből maradt el.

Herbst Géza, köztiszteletben álló alispánunk szülővárosa Németujvár, július 7-én fényes ünnep keretében fogja alispánunkat díszpolgárává felavatni, amelyre a nagyközség előljárósága Vasvármegye tisztikarát és közönségét is meghivta. Értesülésünk szerint a díszünnepen járásunkból is számosan vesznek részt.

Tanulmányuton. A sümegi áll. reáliskola IV. osztályu növendékei Fischer Ferenc tanár vezetésével tegnap Budapestről jövet városunkon keresztül — 4 napos kirándulás után — haza mentek Sümegre.

Úgy halljuk, hogy a sárvári áll. polgári fiuiskolába járó czelldömölki tanulók közül többen »elhasaltak«. Mi azt hisszük, hogy a lustaságon kivül hozzájárult az is, hogy a mintegy 50 tanuló minden reggel vonaton ment és délután, illetve este ugyancsak vonaton jött, mely utazás- és az állomásokon történt várakozások alatt oly éppen nem diákhoz illő módon viselkedtek, hogy az intézet igazgatóságához folyton csak a panaszok érkeztek. Igy aztán ne is csudálkozzanak az esetben a szülők, ha a tanári kar a sok haszontalan figyelmeztetés, dorgálás és fegyelmi büntetés után igy büntet a legsulyosabban: Hisz' a legtöbb szülő tudott gyermeke rossz viseletéről; de ha nem segitett rajta! Igy és ezért ha büntetett a tanári kar, jól tette; legalább a nem »diák«-nák valók távol maradnak az intézettől!

Tuz Czelldömölkön. Szerdán ájjel kigyult Geiger Antalné pajtája és leégett. A pajtában volt egy cséplőgép is, amely a pajtával együtt 2000 korona értékben elégett. A tüzet, mi gyanus körülmények közt történt, a tüzoltók oltották el.

Juliusban sorozunk. A hadügyminiszter rendeletet intézett a hadkiegészitő parancsnokságokhoz s utasította őket, hogy tegyenek meg minden előkészületet arra, hogy julius végére megtarthassák az országos sorozást. Azért tolta ki a terminust julius végére, mert közbesik az aratás időszaka és az aratási munkálatokat nem akarják megzavarni. Természetesen a sorozást az uj véderőjavaslatok alapján tartják meg, mely szerint Magyarország 136 ezer ujoncot állit ki.

Tekozló asszony. A szombathelyi kir. törvényszék Kovács Anna kemenesmihályfai asszonyt tékozlás miatt gondnokság alá helyezte.

Tanciskola. Alig egy pár napja nyitotta meg Merő József okl. tánctanitó a Korona szálló nagytermében tanciskoláját, már is nagy számu növendékek előtt tartja naponta táncóráit, ugy elméletileg mint gyakorlatilag. Városunk szine javának gyermekei társadalmi különbség nélkül vesznek részt a táncórákon, kik odaadó figyelemmel hallgattak a mesterük erdekesitő előadásait. A tanfolyamra növendékek meg mindig jelentetnek és kivánatra egyes házaknál privát is elfogad növendékeket az összes és egyes tancok tanitására. A növendékek ez ideig is szép haladást tanusitanak, hogy szombattól fogva a tanitás, már zenére történik, vasárnap pedig összgyakorlat lesz nem növendékek részére 60 fill belépődij mellett.

Iskola fejlesztés. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter a merseváti községi iskolánál a második tanitói állás szervezéséhez az előzetes engedélyét megadta és a tanitói fizetés kiegeszitésere 900 korona államsegélyt elvileg engedélyezett.

Pályázat. A posta-, távirda- és távbeszélő-kezelési szolgalatban való kiképzés céljából a m. kir. posta-, távirda- és távbeszélőhivatalokhoz növendékek vétetnek fel. Növendékké való felvételért azon magyar honos ifjak pályázhatnak, kik a magyar nyelvet (horvát-szlavonországi illetőségüek a horvát nyelvet) szóban és irásban birják; továbbá a középiskola IV. vagy ezzel egyenlő rangu más iskola megfelelő osztályát hazai tanintézetben sikerrel végezték, 14 évesnél nem fiatalabbak és 16 évesnél nem idősebbek; az iskola bevégzése és a növendékké való felvétel között azonban legfeljebb egy évi megszakitás lehet, mely esetben kivételesen igazolni kell, hogy ezen egy év alatt az illető hol tartózkodott és mivel foglalkozott. Ezen feltételeken kivül a pályázók községi erkölcsi bizonyitvánnyal feddhetetlen magaviseletüket, közhatósági orvosi bizonyitvánnyal pedig ép és egészséges, a posta-, távirda- és távbeszélő szolgalatra testileg alkalmas voltukat is igazolni tartoznak. A felvételért sajátkezüleg irt, ivenkint egy koronás pénzügyi bélyeggel ellátott és a fent elősorolt feltételeket igazoló okmányokkal felszerelt kérvénnyel, 1912. évi julius hó 15-ig lehet folyamodni. A kérvény az illető posta- és távirda-igazgatósághoz cimezve azon posta- és távirda-hivatalnál nyujtandó be, hová a folyamodó növendékké való felvételét óhajtja. A folyamodványokra a szülőknek, illetve árváknál a gyámnak beleegyező nyilatkozata is reávezetendő. Mely kincstári és mely nem kincstári posta- és távirda hivatalok vannak növendékek felvételére felhatalmazva, arra nézve bármelyik posta- és távirda-igazgatóság, illetve hivatal tájékozást nyujt. Budapesti posta- és távirda-hivataloknál kiképzésre csak oly növendékek vehetők fel, kik helyben szülőknél vagy rokonaiknál laknak. A felvett növendékek kötelesek a szolgalatot az értesitésre kézhez vétele után legkésőbb 1912. évi szeptember hó 1-én megkezdeni. A növendékek 18 éves életkoruk betöltéséig gyakorlati kiképzés alatt állanak; ezen kiképzés első felevében semmiféle javadalmazásban nem részesülnek; az első év második felében azonban kincstári posta- és távirda-hivataloknál havi 20 korona, a második évben havi 30 korona, a harmadik évben havi 45 korona és a negyedik évben havi 60 korona napidij atalányt kapnak. Nem kincstári posta- és távirda-hivataloknál a díjazás a növendék és postamester között szabad egyezkedés tárgya. Az oktatásért azonban a postamesternek nem szabad dijat szedni. A növendékek 18 éves életkoruk betöltése után a posta- és távirda-igazgatóság székhelyén vizsgára bocsájtatnak, a vizsga sikeres letétele által posta- és távirda-kezelői, illetve a szervezési szabályokban részükre rendszeresitett állásokra nyernek minősitőseget és kinevezésükig részint kincstári, részint nem kincstári posta- és távirda-hivataloknál nyernek alkalmazást. A kincstári posta- és távirda-hivataloknál alkalmazottak a diurnisták részére megállapitott napidijat élvezik. — Budapest, 1912. junius hó 8-án. Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter.

Lopás. Takács Gábor pápóci lakos záratlan kamrájából f. hó 22-én Boros Sándorné született Imre Anna pápóci lakos egy vindely zsirt ellopott. A lopast beismerte, a csendőrség feljelentette.

Ellopott szénа. Steiner Gyula magyargencsi lakos rétjéről f. hó 23-án Dedics Ferenc és Károly magyargencsi lakosok 3 szekér szénát elloptak 150 korona értékben. A tettesket feljelentették.

Táncmulatság. A helybeli polg. olvasókör és iparestület együttes mulatságát ma este tartja a Grif-szálloda kerthelyiségében. Reméljük, hogy városunk közönsége ezen mulatságon, mely egyuttal jótékony célt is szolgal, tömegesen jelenik meg.

Tiz a forint. Egy sopronmegyei községben a következő hirdetést ragasztották ki a községházára: »Közhirré tétetik először, miszerint a forint-krajczár számitás a mai naptól fogva tiltatik; csak korona fillérekben szabad számolni, aki ez ellen vét, kihágást követ el és *otven forint* pénzbirságra itéltetik. — Másodszor: Salamon Joskánál a marhahus *nyolcvan krajcár*.

Kereskedő. előfizetőnknek azt feleljük, hogy csak az házalhat, illetőleg árulhat portékát, akinek arra iparhatósági (szolgabirósági engedélye és igazolványa van; ellenkező esetben a házaló árus följelentendő.

Gyenge magyar labdarugók. Stockholmban, mint onnét egy barátunk táviratozza, a magyarok válogatott labdarugó csapata, mult vasárnap mérkőzött meg a norvégek legjobb csapatával. Az óriási számu közönség jelenléte mellett megtartott küzdelem eredménye az lett, hogy a norvégek vereséget szenvedtek. A magyarok 6:0 arányban győztek.

Nevezetes évfordulo. Junius 24-én volt a 46-ik évfordulója annak a napnak, hogy Albrecht főhercseg vezetése alatt álló osztrák hadsereg 1866-ban Custozzánál megverte az olasz király seregét. A csata évfordulóját fényesen megünnepelte a soproni gyalogezréd is, amely annak idején részt vett a csatában.

Az amerikai magyar bank ügye. Mint nekünk newyorki előfizetőnk irja, a Newyorkban alapitott »Amerikai Magyar Bank« (Transatlantic Trust Company) iránt nagyfoku ellenszenvvel viseltetnek. A kedvezőtlen hangulat oka, hogy a bank igazgatóságának több, a munkásság lenyügözője gyanánt ismert gyáriigazgató a tagja. Ily auspiciumok mellett az uj bank sem fog jobban boldogulni, mint a régi, amelynek tudvalevőleg föl kellett számolnia.

Nyugalomba vonuló pap. Már többször hallottuk e hírt, de most ez egyszer hiszünk neki, mert alighanem komoly az elhatározás. Ugyanis Kornfeind Vince jánoshazai plébános szeptember 7-én mondja aranymiséjét s azután megérdemelt nyugalomba vonul. Az 50 éves papi működéséből 30 évet Jánoshazán töltött el. Aranymiséje alkalmából tiszteletére a r. kath. közönség nagy ünnepélyre készül.

Színészek Jánoshazán. Halasz Alfred igazgató társulata Jánoshazán tart előadásokat változatos műsor mellett. A társulat a Koronaszálló nyári arénajában játszik.

Szentgotthárdon ma van az ottani önkéntes tűzoltóegyletnek 40 éves jubileumi ünnepe, amely alkalommal a Vasvarmegyei önk. tűzoltóegyletek szövetsége is évi rendes közgyűlését megtartja. A czelldömölki önk. tűzoltóegylet képviseletében 6 tag jelent meg.

Vasutdulmos lövés. Németh István, Németh Imre, Lajos, Erzsi és Eger Mari a karakol alapitványi erdőbe mentek epreszni. Mikor Kiss József erdőőrt meglátták, futni kezdtek s erre utánok lőtt. Németh Istvánt találta a sret, aki éppen hátra nézett. Az első segélyben dr. Gőzi Gyula részesítette, aki 20 napig gyógyuló testi sértést konstatált. A gyereket Budapestre szállították, hogy orvosoljak. — Az erdőőr ugy adja elő az esetet, hogy ő kezében tartott puskával felszólította a gyerekeket, akik között István apja, Németh József is ott volt; de mivel nem állottak meg, futott utánnuk és közben puskája egy bokorban fennakadva, véletlenül elsült.

Peronoszpora. A változó időjárás a peronoszporának igen kedvező. Ilyen volt a mult heti időjárásunk is, és ennek tulajdonitható, hogy vidékünkön helyhyel-közzel mutatkozik a kartevő gomba fellepése. Mig a baj nagyobb erővel fel nem lép, előzzük meg a bajt és vessünk gátat a permetezéssel és rezkénporozással elterjedésének, mert másképen kiszámithatatlan kárt szenvedünk.

A magyar küszönés előtt eléggé ismert volt eddig is a Kolozsvari (Heinrich-féle) glogyszappangyar kivalo hirneve, de mégis nagy rekordot jelent, hogy egy eleinte nagy amerikai cég évi 100000 K értékü szappan átvételere kötelezte le magát.

Vasutmenti tüzek. A nyari gyakori vasutmenti tüzek megakadályára, a hatóság az alábbi felhivast intézi ezuton az érdekeltekhez. »Felhivatnak azok a földbirtokosok és földbérlők, kinek birtokaik a vasut mentén vannak, az üzletszabalyzat értelmében 90 meter távolságban rakassák le terményeiket, azok pedig, akiknek a birtokán a termény birtok keskenységénél fogva elhelyezhető nem volna, hordassák el, addig is azonban az elhelyezett termény és a vasut között való tarlon széles sávokat szantsanak fel. A labon álló terményekben és a szaraz tarló által okozható tüzkárok lehető megakadályozása végett a pályaszomszédok a pálya és a földbirtok elhatárolásanal barazdát huzzanak.«

Földmives iskola vonulon. Nálunk még az iskolákban sem tanitanak mezőgazdaságot, Amerikában még a vonatról is tanitják. A Pennsylvania vasuttársaság egy vonatot szerelt föl szükséges tanerőkkel és tanszerekkel. A vonat 17 helyen állott meg s mindenütt több előadast is tartottak. Egy-egy előadas 50 percig tartott. Az előadók az állami mezőgazdasagi főiskola tanarai a hallgatók pedig a vasut menten levő tanyák és földek tulajdonosai. Az előadasok a mezőgazdaság ujabb vivmányaira vonatkoznak. Az iskola téli honapokban utazik s oly nagy a latogatottsag, hogy a videk gazdasagilag nagy mértékben emelkedik. Ime a pelda, hogy a vasut kulturát, gazdagsagot, jolétet tud teremteni.

Mezőgazdasági sztrájk. Közeledvén az aratas, maris itt-ott aratósztrajkot jelentenek. Baranyaban is arate es cselédsztrajk készül julius 2-ara. Tekintve a mai forradalmi állapotot, több helyen is ki fog törni. Erre a legfelsőbb körökben is el lehetnek keszülve, »Habar felül a gálya s alul a viznek árja, megis a viz az úr.«

A jog. a jó öreg. Mozes László, az országg legönzetlenebb fiskálisa, ki minden csirkefogó ügyet *ingyen* »vádolja«, s kinek a pesti jasszok most két esztendővel ezelőtt azzal fizettek meg, hogy tavollétében agglegényi lakását az utolsó tüig kiüriteték — ved egy pesti csirkefogot.

A kir. ügyész tartja éppen a vádbeszédet, melynek tartalma alatt Mózes bacsi folyton csóvalja a fejét s tagadolag integet.

Végre az ügyesz megsokalta s szól:

— Kérem a nagyságos Elnök urat tessek rendreutasitani a védőt, engem igen zavar beszédemben az, hogy a védő ur folyton a fejet razza!

Mire felpattant az öreg — de örökké fiatal — Mózes:

— Nagyságos Elnök ur! Kikérem magamnak, hogy az ügyész ur engem dirigáljon. Ha az ő fejét razom, szólhatna, — de a magam fejet akkor razom, amikor tetszik . . . !

Uj személydijszabás a Déli vasutnal. Az 1912. ev julius 1-en nemcsak a m. kir. államvasutakon, hanem a déli vasut vonalain is uj személydijszabas lép életbe, még pedig olyan, mint az államvasutaké. A balatontavi fürdőforgalomban is uj dijszabás lesz.

Johann, Johann! — szól egyik vendég is, meg a masik is a pincérnek, de az csak bólintgat tovább. Hogy a kutya, meg a macska rugja meg ezt a frátert, még csak este fél tizenegy, ez meg már aluszik, mint a büdös bunda! Johann, pincér, Kellner, fráter! auf! föl? . . . Következik az üvegekkel való csörömpölés: Hé, Johann! . . . Ihol e! Az egyik vendég nyájas, csöndes hangon odaszól: Ettermi hivatalnok ur, még három decit kérek szent Jánosnak! . . . Erre hirtelen oda ugrik a szelid tekintetü Johann: Szolgálatjara kérem, azonnal . . . meltóztassék . . .

Kész hazak raktáron. A nagyszerüen föllendülő Argentina ugyanesak tultesz rajtunk. Az »Argentinai Hetilap«-ban olvassuk a következő hirdetest: Johannsen und Cia. Paseo Colon 1586. Buenos Aires. — Szétszedhető faépületek minden nagyságban.

Eltünt házaspar. A Soproni Napló irja: Lang Lajos mosonszentpéteri korcsmaros f. évi majus hó 9-én a Bacsbodrogvármegyében levő Kagymas községbe utazott, hogy ott bort vasároljon. Otthon maradt fiatal felesége azóta hiába varta haza, nem érkezett meg, helyette azonban folyo hó 13-án megjelent a korcsmaros házanál egy 50 év körüli asszony, aki azt mondta, hogy ő tudja, hol van Lang Janos és el is vezeti hozza a fiatal feleségét. Másnap aztán mindkettőn elutaztak Bécs felé s azóta Langnénak is nyoma veszett. Minthogy nagy a gyanu, hogy a korcsmaros büntény áldozata lett, felesége pedig keritők kezébe esett, a a rendőrség elrendelte a legszélesebb körü nyomozást.

A korom mint tragya. A háziasszonyok réme es sok bosszúságnak okozója, a korom, pompas növényi tragyaszerül használható, minthogy bizonyos, hogy igen sok kertész a korom alkalmazásának köszönı növényei üde, zöld szinet és bujaságat. A gyümölcsfák termőképességére is kitünő hatással van a korom — s ezzel tragyazva, faink állando termésekkel jutalmaznak. De trágyául nem szabad a kormot tisztán alkalmazni, hanem vizzel kell keverni, illetve abban föloldani, egy kilogramm koromra mintegy 12 liter vizet számitva, s ezt az oldatot ugy kell elkésziteni, hogy a korom először forró luggal lesz leöntve és csak ezután adjunk hozzá megfelelő mennyiségü állott vizet, vagy még jobb az esővi

A jó tanács olcsó!

Vásároljon csakis jó mososzereket, mert csakis ezek olcsók a használatban, mivel kiadósak és a ruhat kimélik. Kérjük, a bevasárlásnál figyeljen a »SCHICHT« nevre és a »SZARVAS« védjegyre, mert ezek védik meg ruhanemüjét csekélyértékü mosószerek által okozott rongálástól. Ezen védjegyek szavatolnak a tökéletes tisztaságért!

A ruha beáztatására a legjobb szer az „ASSZONYDICSÉRET" mosópor.

A rossz tanács drága!

Ne kövesse azon rossz tanácsokat, melyek Önt »OLCSÓ« s külsőleg a SCHICHT »SZARVAS« MOSÓ SZAPPANHOZ hasonló mosószerek vásárlására akarják birni. Az olcsó mososzerek a legdragábbak és mindenkit óvnunk kell ilyenek használatától, mert ezek a legtöbb esetben tisztatalanok, inkább a ruhát és a kezeket támadják meg, mint a szennyet és a ruhának kellemetlen szagot adnak.

A ruha beáztatására a legjobb szer az „ASSZONYDICSERET" mosópor.

A csendőraltisztek fizetésjavítása. A fontos s amellett nehéz, edzett fizikumot is megőrző szolgálathoz képest szájmi silányul voltak fizetve eddig a csendőraltisztek. Most végre a közbiztonság e derék katonáira is jobb napok következnek. A honvédelmi miniszter u. i. a rendeleti közlöny legutóbbi számában közli azt az örvendetes hirt, amely jobb anyagi javadalmazást jelent a csendőraltiszteknek. Eszerint a csendőr fizetése 900 koronáról 1000-re, az őrsvezető őrmestereké 1210 ről 1300 ra és a járásőrmestereké 1300-ról 1600 koronára emelkedik. Ezenkivül 24 éven át emelkedő maximalis évi 700 korona pótdijat is kapnak az altisztek az eddigi 16 éven át emelkedő — legnagyobb 500 korona helyett. Minden 12 órás külszolgálat után pedig a csendőr 1 korona, az őrsvezető-őrmester pedig 1 korona 20 filler dijat kap. (Eddig 24 óra után 80 fillér volt mindössze a pótdij.) A kinevezett járásőrvezető ezeken kivül meg 20 fillér napi pótdijat kap. A ruhaátalányt is évi 170 koronára emelték fel. A pótdijat már május 1-től, a többi fizetésjavitások pedig a jövő évben lépnek életbe. A Rendeleti Közlöny egyidejüleg az altiszti ruházatra is tartalmaz változásokat. Igy az u. n. zubbony zsinor nélkül hordandó. A husztani sapka helyett tiszti sapkát, buzérvörös szegélyezéssel, az önálló őrsparancsnokok pedig megkülönböztetésül a hajtókán fémgombot viselnek.

Sopronban nagy huscsarnokot fognak felállitani, amely 20 zárt és 6 négyszögméteres alapterületü helyiségből álljon és amely 20 ezer koronába kerül. Ez az összeg 10 év alatt akkor is megtérül, ha egy-egy helyiséget csak 160 koronáért adna bérbe Sopron városa.

Igazolványos altisztek előnye. A korona kivánságára a kormány nagy sulyt helyez arra, hogy ugy az államnál, mint a törvényhatóságoknál kinevezés alá kerülő segédtiszti kezelői, szóval az összes kisebb állásokba igazolványos altisztek, katonailag fegyelmezett alkalmazottak kerüljenek. Erre vonatkozólag a következő argumentumokkal állanak elő: Azok az emberek, akik a kaszárnyákban tanulnak meg engedelmeskedni és a fölsőbbség parancsát *vakon* követik, a polgári hivatalokban, közszolgálatban, mindenütt *százszor jobban* beválnak, mint akiket a polgári nevelés az anarchiára vezető *nagy szabadság* kényeztetett el. Fegyelem nélkül nem képzelhető közrend. A szabad akarat, fékezhetetlen szabadság ismét megteremti az önkény-uralmat. Erre mutat, hogy lassankint a polgári hivatalokba is berakják a katonákat. Mindenüvé igazolványos altiszteket kell a kisebb állásokba kinevezni, mert a katonailag fegyelmezett alkalmazottak sokkal megbizhatóbbak, mint a fegyelmezetlen emberek. (Mit szólnak e sportai kijelentéshez a polgári nevelésü ifjak?)

Nyolc osztályu népiskolák. Diósgyőrben az állami vasgyárral kapcsolatosan és Torzsán (Bácsbodrogvármegyében) ez évi szeptemberben nyolc osztályu elemi iskola nyilik meg. Ez a két iskola első ebben a nemben Magyarországon.

Pénz, pénz, pénz! Berlinből irják, hogy a német birodalmi bank középponti igazgatósága a kamatlábat öt százalékról 4½%-ra, a lombard kamatlábat 5½%-ra leszállitották. Ugyanis az érckészlet 100 millió márkával magasabb, mint a mult évben; ez okból a birodalmi bank igazgatósága nem akart tovább habozni és a *gazdasági életnek* a kamatláb fél százalékos leszállításával kivánt *segitségére* lenni. — Mit csinálnak az osztrák és a magyar nagy bankok? Nálunk a pénzpiac feszült, ergo: drága a pénz! Már pedig most is csak ugy van, hogy igaza van a németnek: Geld regiert die Welt.

A sertésgondnok. A puszta romantikájának befölleczett. Sem a pásztortüz sem a furulyaszó nem érdekli a mai kor embereit. De nemcsak nem érdekli, hanem a régi hagyományos elnevezéseket is ujjal szereti föl-cserélni. Igen éles példa erre az alábbi makói eset. A minap egészségügyi vizsgálat volt a városban. Sorra kerültek a sertéshizlaló-helyek is. Paku Imre dr. városi főorvosnak, aki az ilyen hivatalos vizsgálatokat barátságos szavakkal szokta népszerüsiteni s az alkalmazottakkal beszélgetésbe szokott elegyedni, amikor a kanászhoz ért, feltünt egy szép szál legény, aki pörge kalappal kezében, illedelmesen köszöntötte a népszerü főorvost. — Hát öcsem, magának mi itt a foglalkozása? — A legény megköszörülte a torkát és illedelmesen válaszolt: Én, kérem, *sertésgondnok* vagyok itt jelenleg. É hogy a sertésgondnok müvelt, modern ember, kitünik abból is, hogy mikor az urak jönnek, nem mondja: Isten veletek, vagy Istennek ajánlom, vagy jó szerencsével járjanak! Isten áldja meg! Hanem: *Jó napot kivánok!*

A kártékony állatok irtása. A földmivelésügyi miniszter az összes törvényhatóságokat körrendeletben felhivta arra, hogy a mezőgazdaságra káros rovarok irtásáról gondoskodjanak, nevezetesen elrendelte, hogy a gyümölcsfák kártékony hernyóit minden birtokos a fák rügyeinek fakadása előtt és későbbi megjelenésük alkalmával is megfelelően pusztitani köteles. Elrendelte a vértetü, nemkülönben a szőlőkben mutatkozó darazsak irtását. A földmivelésügyi miniszter rendeletében sulyos birságot helyez kilátásba azok részére, akik az emlitett rovarok irtását nem teljesitik. Azt is mondja a miniszter ur rendeltében, hogy amennyiben a védekezés célszerüsége tekintetében felmerült esetekből kifolyólag legközelebbi szakszerü tájékoztatások lennének szükségesek, vagy a mezőgazdaságot károsító más állatok lépnének fel veszélyeztető módon, a védekezés teendőire nézve a m. kir. rovartani állomás (Budapest II. Intézet u. 1.) az érdeklődők megkeresésére megadja a szükséges utbaigazitásokat. A miniszter urnak jó akaró rendeletét a magunk részéről kiegészitjük azzal a megjegyzéssel, hogy minden gyümölcstermelő magának, gazdatársainak és a hazának akkor tesz jó és hasznos szolgálatot, ha nem várva be rendeletet, felhivást, figyelmeztetést és utasitást, irtja, pusztitja kimeletlenül mindenütt és minden időben a gyümölcsfák rovar-ellenségeit és kiméli az ő hasznos munkásait, a madarakat.

Megértette. Biró: Tanu, mi a vallása?

Tanu: Tót zember vagyum.

Biró: Nem értett meg, azt kérdem, hogy milyen vallásu?

Tanu: Hát mondani: tót!

Biró: Hát milyen templomba jár imádkozni?

Tanu: Ság a mienkba.

A siófoki gazdagyülés beszédei. A Magyar Gazdaszövetség, tekintettel ama rendkivüli érdeklődésre, amellyel a siófoki országos gazdagyülés határozatai találkoznak országszerte a gazdatársadalom körében, gondoskodott arról, hogy az agráriusok egyik vezető lapja, a Gazdaszövetség most megjelent számát, mely bő terjedelemben közli a nagyszabásu gyülés lefolyását, kivánatra minden érdeklődő dijtalanul megkaphatja. A nagygyülés beszédeit szószerint közli a Gazdák Szemléje, melyet ugyancsak a Gazdaszövetség küld meg bárkinek, aki 20 fillért portóra küld.

Cukorgyár alapitások. A nagyobb mérvü répatermelés miatt hazánkban 10 uj cukorgyár fog épülni, még pedig: Kaposváron, Nyitravölgyön, Zomborban, Pozsegában, Zimonyban és Balassagyarmaton.

Épitőmestereinknek és a művészetet kedvelő közönségnek egy folyóiratot ajánlunk figyelmükbe. A mult héten jelent meg Budapesten Rákosi Tibor szerkesztésében »A Lakás Interieur« (olvasd: eterjör = tulajdonképpen egy lakás belsejét jelenti) képes folyóirat legujabb száma. Az impozáns külsejü, tartalomban és illusztrációkban gazdag folyóirat értékes és gyakorlati célokat szolgáló cikkeket közöl szakirodalmunk legkiválóbb esztétikusaitól = széptantudósaitól, müépitészektől és iparművészektől. A folyóirat épitészeti és képzőművészeti rovata tartalmával nemcsak a szakemberek, hanem a művészetet kedvelő közönség körében is élénk föltünést kelt.

Érdekes. A nagyváradi Tisza-szobor bizottság felhivására eddigelé vagy 15 szobrász és épitőművész kérte ki a szobor helyszinrajzát. Ezek között csak egy volt ismert művész, a szamosujvári fegyház lakója: Finta Sandor. E férfiu már többször hallatta nevét; még nagy művész lehet belőle.

Imádság.

Irta: *Móra István.*

Aki igazgatod
Az idők folyását:
Hallgasd meg, Istenem,
Szivem dobogását!
S akadozó szavam
Ne vesd el, ne vesd meg:
Esztendők határán
Hála szent nevednek!

Templomodban vagyunk,
Kit kezed tartott fenn
Esztendők tizein
Annyi fergetegben;
Te tudod, iakozó
Lelke aki voltál:
Hogy az iskolának
Minden sarka oltár.

Növendék szivekbe
Neved itt vésték be,
Ki vagy mindeneknek
Kezdete és vége;
Különbség ember közt
Itt sose lehetett:
Mindeneket egygyé
Ölelt a Szeretet.

Esztendők tizein
Kik itt növekednek
S általad embernyi
Emberekké lettek,
Amit Szined előtt
Imitten hallottak,
Őket ugy-e *azért*
S *abban* megtartottad?

S hiszik, hogy Te áldod
Megszántott mezeink,
S áldozatnak veszed
Verejtékcseppjeink;
Hiszik, hogy a munka
A legnagyobb szentség,
A Te veled kötött
Leghivebb szövetség.

Ég Uram, Istenem,
Kezem összeteszem,
Időknek mesgyéjén
Hozzád esedezem:
Áldd meg ezután is a
Jövendők templomát;
Igaz hajlékodat —
Áld meg az iskolát!

Legy az Erősségé,
Légy Világossága!
Lelke, Hite, Vágya,
Szava, Szabadsága!
Az élő Igazság
Minden gondolatban —
Időtlen időkig
Minden pillanatban!

Hölgyeket

a legujabb divat szerint havi 4 koronáért

fésülök.

Mulatságok, avagy egyes alkalmakra a legpontosabban végzem a fésülési megbizást

A hölgyek szives pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

Németh Emilia

Czelldömölk Berzsenyi-féle ház.

(Postával szemben.)

Tisztán

és világosan ugy kérje és fogadja el, ha szappant vesz, hogy

KOLOZSVÁRI (HEINRICH-féle) Glycerin szappan

Tojás „

Mandula „

Márvány „

A kolozsvári gyógyszappan-gyár azért lett világhirü, mert a legdrágább és teljesen artalmatlan anyagból készíti szappanait.

BUTOROK

Halók, ebédlők, uriszobák, szalonok, teljes szálloda, kávéház, vendéglő és kastélyberendezések, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, csillárok, zongorák szállittatnak bárhová

készpénzért vagy rendkivül előnyös fizetési feltételekkel.

Diszes nagy butoralbum 1 K.

Teljes berendezésnél utazó mintákkal **dijmentesen küldetik bárhova**

MODERN Lakberendezési Vállalat

Budapest, IV Gerlóczy-u. 7.

(Közel [illegible] mellett.)

Szobafestéseket,

cim- és templomfesteseket, mazolásokat, ugyszintén a szobafestői szakba vágó munkákat

jutányos áron

a legnagyobb megelegedésre keszitem.

Horváth Lajos

szoba-, cimfesto- és mázoló

Czelldömölk, Kis-utca 2 sz

(Szölö-vendéglö mellett.)

Ha „FORHIN“-nal permetez,

I-ször kevesebb a gond,

II-szor kevesebb a munka,

III-szor kevesebb a munkabér!

mert a FORHIN sokszorta megjavitott BORDÓI KEVERÉK kész állapotban

Nagyon erősen tapad a nedves levélre is!

Bármily narmatnal permetezhet vele! Semmi uledéke nincs! Számtalan elismerő nyilatkozat! Gyártjuk az eddig dr. Aschenbrandt szabadalmát képezett **Keskénport** és **bordói port**is Kérjen ingyen és bérmentve leirást a

FORHIN-gyártól,

Budapest, VI. Váczi-ut 98.

A mesterdalnok . . .

Cipőm szép és tökéletes
Benne járni élvezetes
Mert, ha cipőt: zegzek, varrok,
Rajt' van

kaucsuk sarok . .

Varga György Czelldömlök

villamos-üzemü faapritó vállalata.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy Czelldömlökön

villamos erőre berendezett

faapritó-vállalatot

létesitettem. A faaprittató közönségre nézve nagy előny háramlik ebből, mert tüzifáját mindenki tetemesen olcsóbban aprittathatja fel, az apritási müvelet rövid ideig tartó és ami fődolog, nem kell favágó embereket keresni, és akkor is napokig várni, míg azok azt összevágják.

A villamosvezeték mentén, ugy attól 150 méter távolságra is eszközölhető a faapritás az itt jelzett olcsó áron: ölenként fürészelés, aprítás 7 K 20 fillér

Csak fürészelés ölenként 5 K. Kisebb mennyiségü apritást is elvallalok. Ugy a téli, mint a nyári időszakban a fenti árak nem fognak változni. — Megkereséseket kérem lakásomra: **Czelldömlök, Szentháromság-tér (Kohn Sándor-féle ház).**

Ezen uj vállalatomhoz a n. é. közönség becses pártfogását kérve vagyok, kiváló tisztelettel

Varga György.

VETKEZIK

aki maradi és csak ahhoz van bizalma, amit már ismer!!

Tegyen kísérletet a

SZÁNTÓI

természetes savanyuvizzel ha **beteg** és igya, amikor egészséges, hogy **ne legyen beteg!**

Erős kalciumtartalma miatt

gyenge gyermeknek

a leghasznosabb csontképező asztali itala.

Melegített állapotban tüdőbetegek részére kitünő gyógyital.

A pontos, rendszeres emésztés legbiztosabb szabályozója.

Háztartások részére nagy palackokban is kapható bármely füszerüzletbe

Ahol nem volna, forduljon a legközelebbi főraktárhoz.

Főelárusító:

Heimler Adolf Fiai

füszerkereskedése Czelldömölk.

Nyári

mulatságra

meghivók

papirlámpák (lampionok)

papir asztalkendők,

szerpentin

confetti

Dinkgreve Nándor

könyv- és papirkereskedésében

szerezhető be

Czelldömölkön.

Házhely-eladás

A Villany-utca keleti oldalán levő kerthelyiség, mely házépítés céljára kiválóan alkalmas, azonnal eladó. Bármikor megtekinthető a Berzsenyi Dániel-utca 11. számu házból.

Bővebb felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

Pipitér-virág, szárogatva

bármily nagy mennyiségben megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szalay Gyula temetkezési vállalata Czelldömölk, Sági-utca.

Nagy választékban raktáron tartok díszes ére és fakoporsókat, koszorukat és minden a temetkezéshez szükséges cikkeket.

Hullaszállítást s minden egyéb megbizást a legnagyobb gonddal, pontossággal végzek ugy, hogy a gyászoló családnak akár helyben, akár vidéken, miről sem kell gondoskodnia.

Temetéseket a legegyszerübbtől, a legdiszesebbekig elvállalok és azokat a kegyelet megadásával végzem. Ravatalokat felállitok; mely célra pompás diszletek állanak rendelkezésemre.

Városunk vidéke n. é. közönségének szives jóindulatát kérve, vagyok mély tisztelettel

Szalay Gyula asztalos, Czelldömölk, Sági-utca.

Első pápai kád- és gőzfürdő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **Pápai Kád- és Gőzfürdő Részvénytársaság tulajdonát képező**

kád- és gőzfürdőt

a részvénytársaságtól örök áron megvettem és azt **saját kezelésem alatt** a kor igényeinek megfelelőleg átalakitva bocsátom a nagyérdemü közönség használatára.

Különös gondot fogok fordítani arra, hogy a fürdő helyiségeiben tisztaság és rend legyen, hogy igy a n. é. közönség minden kényelme állandóan biztositassék. Fürdőmben állandóan kitünő **női és férfi masszirozo és tyukszemvágó** áll a n. é. közönség rendelkezésére.

A fürdőidő beosztása marad, mint eddig volt: hétfőn és csütörtökön délelőtt **gőzfürdő nők részére**, a többi napokon **férfiak részére**. A kádfürdőt azonban ugy a nők, mint a férfiak minden időben használhatják.

A fürdőárak az eddigiek maradnak. **Bérletjegyek** a fürdő pénztáránál válthatók azzal az előnnyel, hogy 12 jegyért 10 jegy ára fizetendő. Használat alkalmával kérem a bérletjegyet a fürdői pénztárnál **napi jegyért átcseréltetni**.

Ezek után kérve a nagyérdemü közönség jóindulatu támogatását,

vagyok tisztelettel **BALOGH GYULA.**

Hornyolt cserép
és géptégla
kitűnő minőségü kapható
özv. Tory Györgyné
téglagyáraban Czelldömölkön.

Hornyolt cserép I rendü 70 K
Tartósságért szavatolás.

Somlyóhegyen
(Veszprémmegye)
két hold oltványszőlő
épülettel eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Eladó ház.

A Kórház-uteában levő **ujonnan épült ház** mely áll: 3 szóba, konyha, éléskamra, üvegés veranda és a hozzá szükséges mellékhelyiségekből **szép nagy kerttel azonnal olcsón eladó.**

Bővebb értesités nyerhető lapunk kiadóhivatalában.

Szalóky Zsigmond
kőfaragó
Czelldömölk.
Sirkőraktár: Szentháromság-tér
: Kőfaragó-telep: Kis-utca. :

Homokkő-, márvány-, gránit- és syenit sirkőraktár.

Kataszteri földméréshez szükséges köveket raktáron tartok.

Épületmunkat és mindennemü javitasokat elfogadok és azokat jutányos áron készitem.

Ön tartozik lakhelyiségébe ha többet nem is, de a legszükségesebb butorokat beszerezni. — Ezt teheti annál inkább, mert

Czelldömölkön a r. k. templom mellett (Gayer ház) levő

butorraktáramban

óriási választékot talál ugy egyszerü, mint a legfinomabb árukban, szőnyegek, függönyök, ágygarnitúrák, bőröndök, utazó kosarak, erszények, kefeáruk, fésük, hajdiszek, hajuszkötők, pipere és fodrászati cikkek, gyógyszappanok kicsinyben és nagyban, hallatlan olcsó árban. Részletfizetésre is beszerezhetők.

Teljes lak- és konyhaberendezések.

Vasutas kézi táskák valódi bőrből, nagy választékban, olcsó áron.

Különféle gyermekkocsik kaphatók:

Klapper Fülop nagy butoráruházában Czelldömölkön.

Nyomatott Dinkgréve Nándor villanyüzemü könyvnyomdájában, Czelldömölkön.